

วิเทศวารสาร

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) ผลิตเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับการทูตและการระหว่างประเทศ ความเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นของผู้เขียน ไม่ได้เป็นความเห็นของรัฐบาลไทยหรือกระทรวงการต่างประเทศ การผลิตหรือทำซ้ำเอกสารและบทความในรูปแบบใด ๆ ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากศูนย์ศึกษาการต่างประเทศที่ isc@mfa.go.th และจะต้องระบุชื่อผู้เขียนให้ชัดเจนตามหลักการอ้างอิงเอกสารที่เป็นสากลด้วย

ฉบับที่ 1/2568 | มกราคม 2568

Trump 2.0: ทิศทางระเบียบเศรษฐกิจโลกและความถดถอยของฉันทมติแห่งวอชิงตัน?

นภควัฒน์ วันชัย¹

1. บทนำ

นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่นำโดยสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อระเบียบเศรษฐกิจโลกในด้าน การแข่งขันระหว่างประเทศ และการดำเนินการตามกฎระเบียบการค้าโลก ทั้งนี้ การที่ประเทศต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของฉันทมติวอชิงตัน (Washington Consensus) จึงได้ทั้งผลประโยชน์และมีแนวทางร่วมกันในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ผ่านกลไกกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ธนาคารโลก (World Bank: WB) และองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมต้องดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) ยกตัวอย่างเช่น การลดบทบาทของภาครัฐ การลดอุปสรรคด้านภาษี (Tariff Barriers) และการส่งเสริมนโยบายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI)²

การเข้ามาเป็นสมาชิกของแต่ละประเทศทำให้นโยบายเศรษฐกิจต้องสอดคล้องกับ Washington Consensus เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ผ่านการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม วิกฤตเศรษฐกิจกลับเป็นตัวแปรที่ทำให้ Washington Consensus สั่นสะเทือน เช่น วิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย ค.ศ. 1997 (1997 Asian Financial Crisis) และวิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (Subprime Crisis 2008) ที่ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากระเบียบเศรษฐกิจโลกที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้กำหนด นำมาสู่ข้อสังเกตว่า ประเทศที่รับหลักการของ Washington Consensus มีแนวโน้มที่ลดการพึ่งพาหลักการข้างต้นลง

¹ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการระยะสั้น (ISC Intern)

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับฉันทมติแห่งวอชิงตัน ใน รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2540). สังคมเศรษฐกิจโลก : โครงสร้างและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สี่เสรี.

แนวโน้มลดการพึ่งพา Washington Consensus ทำให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น กลุ่มประเทศประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market) และประเทศกำลังพัฒนา (Developing Country) อาจปรับเปลี่ยนนโยบายที่มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ผ่านการพึ่งพาประเทศใกล้เคียงในระดับภูมิภาคเพื่อลดผลกระทบในกรณีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การคุ้มครองทางสังคมภายในประเทศผ่านสวัสดิการทางสังคม และการสนับสนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อให้เกิดตลาดการจ้างงานและการหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจ

การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหรัฐอเมริกาละทิ้งหลักการ Washington Consensus เนื่องจากความสามารถในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของจีนภายหลังวิกฤตการเงิน และการเติบโตที่ก้าวกระโดด ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องปรับเปลี่ยนจุดยืนทางนโยบายของตนเสียใหม่เพื่อให้สหรัฐอเมริกากลับมาเป็นผู้นำของระเบียบโลกและให้ประเทศที่เคยสูญเสียความเชื่อมั่นกลับมายอมรับหลักระเบียบโลกที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำต่อไป และสร้างหลักการใหม่ของฉันทมติแห่งวอชิงตัน³

การดำเนินงานของประธานาธิบดี โจ ไบเดน (Joe Biden: 2021-2024) เป็นภาพสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างหลักการฉันทมติวอชิงตันใหม่ (New Washington Consensus) มีสองสาระสำคัญที่คาดการณ์ถึงผลกระทบกับระเบียบเศรษฐกิจโลก ตามข้อเสนอของ Simon Schropp⁴ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **เงินอุดหนุนโดยตรงและเครดิตภาษี (Subsidies and Tax Credits)** เช่น Inflation Reduction Act (IRA) Creating Helpful Incentives to Produce Semiconductors Act (CHIPS Act) และ Research and Development, Competition, and Innovation Act โดยมีขอบเขตที่อุตสาหกรรมเชิงยุทธศาสตร์ชาติ
- **นโยบายปกป้องตลาดภายในประเทศ (Protectionist Trade Policies)** เป็นความต่อเนื่องในยุคสมัยของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (2017-2021) ในเรื่องของภาษีศุลกากร และการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-dumping: AD)

มาตรการเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การดำเนินนโยบายการค้าของประธานาธิบดีไบเดน แม้จะมาจากต่างพรรคการเมือง แต่กลับมีความต่อเนื่องกับสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) สมัยที่หนึ่ง

³ Birdsall, Nancy, and Fukuyama, Francis. (2011). The Post-Washington Consensus: Development After the Crisis. Foreign Affairs, 90(2), pp. 45-53.

⁴ Schropp, Simon. (2024, June 19). International Trade Policy under Biden: The “New” Washington Consensus and Its Discontents. Mercatus Center. <https://www.mercatus.org/research/policy-briefs/international-trade-policy-under-biden-new-washington-consensus-and-its>.

โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมายเพื่อความมั่นคงของประเทศมากกว่าเป้าหมายในเชิงเศรษฐกิจ กระบวนการเหล่านี้เปรียบเสมือนการปฏิเสศกฎระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สหรัฐอเมริกาเคยมีบทบาทนำในช่วงสงครามเย็น ซึ่ง New Washington Consensus ไม่ได้ยึดแนวทางตามกฎระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การ “เลือก” ความร่วมมือกับประเทศที่เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ในกลุ่มพันธมิตรผู้ผลิตชิป สหรัฐอเมริกา-เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น-ไต้หวัน (Chip 4 Alliance) สนธิสัญญา AUKUS (ความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ) และกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก (Quadrilateral Security Dialogue: Quad) (สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย) โดยการดำเนินนโยบายเหล่านี้จึงเป็นลักษณะ Zero-Sum Game มากกว่า Win-Win ดังนั้น การดำเนินนโยบายจึงมีแนวโน้มไปสู่ความสำคัญของการแข่งขันทางยุทธศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการที่ประธานาธิบดีทรัมป์กลับมาดำรงตำแหน่งอีกครั้งในสมัยที่สอง

การกลับมาของประธานาธิบดีทรัมป์จึงเป็นสิ่งที่ตอกย้ำถึงการละทิ้งแนวทาง Washington Consensus ที่เคยยึดถือกันมาในระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ถึงแม้ประธานาธิบดีไบเดนจะยังคงรักษากฎระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อกำหนดกรอบความร่วมมือในการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์กับจีน แต่การละเลยหลักการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่อาจนับว่าเป็นความ “เสื่อมถอย” ของ Washington Consensus ในการดำรงกฎระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะแนวโน้มและทิศทางของการทำสงครามการค้า 3.0 ยกตัวอย่างเช่น (1) การขึ้นภาษีศุลกากรจากสินค้านำเข้าจากจีน (2) การยกเลิกเงินจากสถานะชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nation: MFN) (3) ห้ามบริษัทผู้ผลิตยาและเวชภัณฑ์จากจีนจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา และ (4) การดำเนินมาตรการขึ้นอัตราภาษีศุลกากรสำหรับประเทศที่ขาดดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะกับประเทศที่บริษัทสัญชาติจีนย้ายฐานการผลิตในประเทศที่สามารถที่ส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา⁵

ดังนั้น บทความนี้เสนอว่า หลักการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจของประธานาธิบดีทรัมป์สมัยที่สองมีแนวโน้มเป็นภาพสะท้อนความถดถอยของระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายใต้ New Washington Consensus ถึงแม้ว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในแง่ของการกำหนดกฎเกณฑ์การค้าโลกยังคงดำรงอยู่เพื่อให้แต่ละประเทศมีหลักการดำเนินการค้าที่เป็นธรรมก็ตามที่

2. เหตุใด Trump 2.0 จึงเป็นภาพสะท้อนความถดถอยของฉันทมติแห่งวอชิงตัน?

มีการคาดการณ์ว่า การกลับมาของประธานาธิบดีทรัมป์สมัยที่สองจะส่งผลสะท้อนต่อระเบียบเศรษฐกิจโลกอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะความไม่แน่นอนต่อการลงทุนและการค้าโลก ในทำนองเดียวกันกับนโยบาย American First ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมไปถึงส่งผลสะท้อนต่อองค์การ

⁵ ปีติ ศรีแสงนาม. (26 พฤศจิกายน 2024). Trump 2.0 ไม่ว่าฉากทัศน์ไหน ไทยก็เหนื่อย. The101.World. <https://www.the101.world/trump-2-scenarios-for-thailand/>.

การค้าโลก (WTO) และองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization: NATO)⁶ ซึ่งประธานาธิบดีทรัมป์ตำหนิองค์กรระหว่างประเทศอย่างตรงไปตรงมา และมีแนวโน้มลดการสนับสนุนองค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ โดยเป็นการลดความสำคัญของหลักการพหุภาคี ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ถอนตัวจากจากความตกลงปารีสว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Paris Agreement) และ NATO โดยกล่าวว่าจะไม่ช่วยเหลือและปกป้องหากประเทศสมาชิกถูกรัสเซียโจมตี แม้ NATO จะมีข้อกำหนดการป้องกันร่วมกันหากประเทศสมาชิกถูกโจมตี⁷ ในกรณีของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity: IPEF) มีความเป็นไปได้ว่าประธานาธิบดีทรัมป์ สมัยที่สองจะลดความสำคัญของ IPEF⁸ ซึ่งเป็นความริเริ่มของรัฐบาลประธานาธิบดีไบเดน สำหรับพัฒนากรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยสะท้อนให้เห็นถึงหลักการแนวคิดของพรรคเดโมแครต (Democratic Party) ที่ให้ความสำคัญต่อความร่วมมือเชิงพันธมิตร ลดความเสี่ยงการลงทุนในจีน และส่งเสริมให้บริษัทย้ายฐานการลงทุนมายังในหมู่ประเทศพันธมิตร (Friendshoring)⁹ ในทางตรงกันข้ามที่ประธานาธิบดีทรัมป์เน้นการเจรจาที่ฝ่ายตนมีอำนาจเหนือกว่าและยึดผลประโยชน์ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา

ตามที่กล่าวมาความถดถอยของ Washington Consensus ทำให้ระบียบเศรษฐกิจโลกและการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศย่อมเป็นภาพสะท้อนของ WTO และ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) มีข้อจำกัดมากขึ้นจากการกำหนดกฎเกณฑ์การค้าร่วมกัน สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การลดผลประโยชน์ของแต่ละประเทศที่พึงจะได้รับผ่านการตัดงบประมาณความร่วมมือ และมุ่งเน้นไปสู่ผลประโยชน์แห่งชาติที่เป็นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจมากขึ้น¹⁰

สิ่งเหล่านี้นำมาสู่คำถามที่สำคัญเกี่ยวกับบทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อระบบการค้าระหว่างประเทศ เพราะการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในเรื่องภาษีย่อมส่งผลกระทบต่อกรอบความร่วมมือ ข้อตกลง และกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้สร้างขึ้น เนื่องจากมาตรการทางภาษีควรเป็นหลักการในการสร้างเสถียรภาพ

⁶ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (4 ธันวาคม 2567). ทิศทางเศรษฐกิจไทยและโลก ภายใต้ต้นนโยบาย Trump 2025. <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/download-Press-Q4-2567-04-12-2024.aspx>

⁷ Kestler-D'Amours, Jillian. (2024, November 6). What does Trump 2.0 mean for US foreign policy?. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2024/11/6/what-does-trump-2-0-mean-for-us-foreign-policy>

⁸ Schleich, Anne-Marie. (2024, December 30). Commentary: Trump 2.0 and the Pacific Island countries – what to expect?. CHA. <https://www.channelnewsasia.com/commentary/trump-us-china-pacific-islands-climate-change-security-4828076>.

⁹ จุฬามณี ชาติสุวรรณ. (2567). IPEF Explained: แนวคิด ทิศทาง และประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทย. ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC). <https://isc.mfa.go.th/en/content/ipef-explained-แนวคิด-ทิศทาง-และประโยชน์>

¹⁰ Klingebiel, Stephan & Baumann, Max-Otto. (2024). The 2024 US election: Trump 2.0 and the global order. German Institute of Development and Sustainability (IDOS). <https://www.idos-research.de/en/the-current-column/article/trump-20-and-the-global-order/>.

เศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างประเทศ¹¹ เมื่อการใช้อำนาจขัดกับหลักการบรรทัดฐานการค้าระหว่างประเทศ นำมาสู่ความไม่แน่นอนของระเบียบเศรษฐกิจโลกที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยซึ่งครั้งหนึ่งใช้นโยบายที่มีความสอดคล้องกับหลักการ Washington Consensus ในช่วงสงครามเย็นและในปัจจุบันทำให้ประเทศไทยต้องหันมาทบทวนระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่

3. Trump 2.0: ผลกระทบจากการถดถอยของฉันทมติแห่งวอชิงตันกับระเบียบเศรษฐกิจโลก

ความถดถอยของระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายใต้หลักการของ Washington Consensus ทำให้ระเบียบเศรษฐกิจโลกเผชิญกับความไม่แน่นอนและยากที่จะคาดการณ์ถึงพลวัตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ไม่ว่าทิศทางนโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์จะดำเนินไปในทิศทางใดแต่สามารถกล่าวได้ว่านโยบายกีดกันทางการค้าจะยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งตัวแปรสามประการที่อาจส่งผลให้ระเบียบเศรษฐกิจโลกเผชิญกับภาวะถดถอย¹² ได้แก่

- **ความไม่แน่นอนของนโยบายการค้า (Trade Policy Uncertainty):** เป็นผลมาจากภาษีศุลกากรที่อาจเพิ่มขึ้นของสหรัฐอเมริกา และการตอบโต้จากนโยบายการค้าของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจส่งผลให้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของสหรัฐอเมริกา และยุโรปลดลง ร้อยละ 4 โดยผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกอาจเริ่มขึ้นในกลาง ค.ศ. 2025 และบรรเทาลงภายใน ค.ศ. 2027
- **การลดหย่อนภาษี (Tax Cuts):** สหรัฐอเมริกาอาจขยายลดหย่อนภาษีนิติบุคคลผ่าน Tax Cuts and Jobs Act (TCJA) จนถึง ค.ศ. 2034 ซึ่งทำให้บริษัทในสหรัฐอเมริกาเสียภาษีลดลงประมาณร้อยละ 4 ของ GDP ซึ่งจะช่วยให้การลงทุนในสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น และทำให้ประเทศอื่น ๆ ได้รับความเสียหายจากการสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันในด้านการลงทุน
- **ภาวะทางการเงินโลกที่เข้มงวด (Tighter Global Financial Conditions):** ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการค้าที่เพิ่มมากขึ้นอาจทำให้อัตราดอกเบี้ย (Interest Rates) ของสหรัฐอเมริกาสูงขึ้นจากปัญหาอัตราเงินเฟ้อและหนี้รัฐบาลทำให้ต้นทุนการกู้ยืม (Borrowing Costs) ทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น

สามตัวแปรดังกล่าวเป็นหลักการที่อยู่ขัดแย้งตรงข้ามกับหลักการ Washington Consensus ในแง่ของการลดอุปสรรคทางการค้าและการส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศทำให้ลักษณะนโยบายของ ประธานาธิบดีทรัมป์

¹¹ นภัทรธมณท์ ไก่แก้ว. (29 ธันวาคม 2024). Donald Trump Tax? เมื่อภาษีกลายเป็นอาวุธ และการท้าทายข้อตกลงระหว่างประเทศ. The Momentum. <https://themomentum.co/ruleoflaw-donaldtrump-tax/>.

¹² Poonyawat Sreesing. (2024, November 15). Trump 2.0 : Impact on the Global and Thai Economy. SCB EIC. <https://www.scbeic.com/en/detail/product/trade-151124>.

ดำเนินไปทิศทางที่อาจเกิดการทวนกระแสโลกาภิวัตน์ (De-Globalization) หรือดำเนินไปในทิศทางที่ให้ความสำคัญกับหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ในการกำหนดการแข่งขันกับจีนผ่านระบบพันธมิตรภายใต้อำนาจการต่อรองที่สหรัฐอเมริกาคงความเหนือกว่าไว้

วิธีคิดเบื้องหลังการกระทำในการกำหนดนโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์มาจากฐานแนวคิด America First โดยมองว่าการขาดดุลการค้าถือเป็นสัญลักษณ์ความเปราะบางและความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ หากจะแก้ไขความอ่อนแอเหล่านั้นจำเป็นต้องสร้างสมดุลทางการค้าใหม่เห็นได้จากการใช้นโยบายภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือในการกดดันคู่ค้าในระดับทวิภาคี ในทำนองเดียวกัน มีความประสงค์ฟื้นฟูอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและอุตสาหกรรมยานยนต์ และอาจใช้นโยบายทางเศรษฐกิจที่แยกห่วงโซ่อุปทานที่สำคัญกับเงินกับภาคส่วนที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Sectors) เช่น อุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ และอุตสาหกรรมยา ซึ่งเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญกับความมั่นคงแห่งชาติและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ¹³

แนวทางสู่การบรรลุความสำเร็จของประธานาธิบดีทรัมป์ในการดำเนินนโยบายจึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่สนับสนุนและเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จ ยกตัวอย่างเช่นการแต่งตั้ง โฮเวิร์ด ลูทนิค (Howard Lutnick) ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ประธาน และ CEO ของบริษัท Cantor Fitzgerald และ BGC Group บริษัทด้านการเงิน ซึ่งลูทนิคมีบทบาทที่สำคัญ คือ การดำเนินการจัดเก็บภาษีศุลกากรและการค้าของสหรัฐอเมริกา และเป็นผู้ที่สนับสนุนอุดมคติ America First ของประธานาธิบดีทรัมป์อย่างชัดเจนผ่านการทำให้อเมริกากลางมายิ่งใหญ่อีกครั้ง (Make America Great Again)¹⁴ จึงกล่าวได้ว่าการกลับมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีทรัมป์ ได้สั่นคลอนหลักการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ที่บูรณาการเศรษฐกิจโลก ตลาด และการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศเพื่อกำหนดหลักการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระดับโลกกำลังถูกจัดระเบียบใหม่

ทั้งนี้ ตัวอย่างอุดมการณ์ (Ideology) ของประธานาธิบดีทรัมป์ที่สั่นคลอน Washington Consensus เห็นได้จากกรกล่าวสุนทรพจน์ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติครั้งที่ 72 (72nd Session of the UN General Assembly (UNGA 72: UNGA72) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 19 กันยายน ค.ศ. 2019 โดยกล่าวว่า

“...ผู้นำที่มีปัญญาย่อมคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ... อนาคตไม่ได้เป็นของผู้ที่ยึดมั่นในโลกาภิวัตน์ แต่อนาคตเป็นของผู้ที่รักชาติ เป็นของประเทศที่มีอธิปไตย

¹³ Chahar, P. (2025, January 2). Trump Card (2.0): The Tariff Games and Global Economic (Dis)Order. The Wire. <https://thewire.in/world/trump-card-2-0-the-tariff-games-and-global-economic-disorder>.

¹⁴ Rushe, D. (2024, November 19). Trump picks Howard Lutnick as commerce secretary. The Guardian. <https://www.theguardian.com/us-news/2024/nov/19/howard-lutnick-commerce-secretary-trump>.

และความเป็นอิสระ ซึ่งปกป้องประชาชนของตน เคารพเพื่อนบ้าน และให้คุณค่าแก่ความแตกต่างที่ทำให้แต่ละประเทศมีเอกลักษณ์และความพิเศษในตัวเองอย่างแท้จริง...”¹⁵

4. Trump 2.0: ผลกระทบจากการถดถอยของฉันทมติแห่งวอชิงตันกับประเทศไทย

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามหลักการของ Washington Consensus ของประเทศไทยจากการเป็นสมาชิก IMF WTO และ WB ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างชัดเจนจากอิทธิพลทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยมโลกเป็นผลให้ประเทศไทยตอบสนองกับภาวะความเปลี่ยนแปลงของการค้าและการลงทุน

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) กับความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Tension) เป็นภาพสะท้อนที่บ่งบอกว่าประเทศไทยได้ประโยชน์จาก Washington Consensus อย่างมากจากการค้าโลกโดยที่ประเทศไทยได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์แต่กลับเผชิญกับข้อจำกัดความสามารถทางอุตสาหกรรม เนื่องจากภายหลังเกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์หลัง ค.ศ. 2017 (อาทิ ความขัดแย้งที่สะสมระหว่างจีนกับไต้หวัน ความตึงเครียดระหว่างจีนกับเกาหลีใต้ กรณีข้อพิพาท THAAD ระหว่างจีนกับเกาหลีใต้ และสงครามการค้า 1.0) เป็นผลให้ความเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง FDI มีขนาดและขอบเขตที่ใหญ่ขึ้นจากการกระจายความเสี่ยงด้านการลงทุนและการย้ายฐานการผลิตในระดับภูมิภาค แต่การกระจายความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ผ่านการเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมักเป็นการลงทุนการผลิตปลายน้ำ (downstream) ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียความสามารถทางการแข่งขันในอนาคตจากการที่มีความน่าดึงดูดการลงทุนน้อยกว่าประเทศอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซียมีปัจจัยเอื้อการลงทุนมากกว่า (อัตราประชากร นโยบายสนับสนุนของภาครัฐ และวัตถุดิบที่เอื้อกับนิเวศทางเศรษฐกิจ) ซึ่งประเทศดังกล่าวได้ประโยชน์อย่างมากจากกรณีการเบี่ยงเบนการลงทุน (Investment Diversion) ของบริษัทข้ามชาติ นอกจากนี้ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบด้านการลงทุนสะท้อนให้เห็นถึงสาขา FDI ที่เข้าไปลงทุนของภาคอุตสาหกรรมมีความได้เปรียบ FDI ของประเทศไทยมาจากอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (FDI จากญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา) และอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์ยาง (ความได้เปรียบในด้านวัตถุดิบ)

ในทำนองเดียวกัน ประเทศไทยได้ออกมาตรการเพื่อรับความเสี่ยงและภาคอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาของโครงสร้างการผลิตที่ยังยึดโยงอยู่กับสินค้าที่เป็นที่ต้องการในโลกเก่าเมื่อเผชิญกับภาวะ

¹⁵ Peters, M. A. (2020). Trump’s nationalism, ‘the end of globalism’, and ‘the age of patriotism’: ‘the future does not belong to globalists. The future belongs to patriots.’ *Educational Philosophy and Theory*, 52(13), 1341–1346.

ความถดถอยของเศรษฐกิจโลก¹⁶ เห็นได้จากมาตรการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment) ค.ศ. 2024 มีแนวโน้มไปสู่การเปลี่ยนผ่านทางอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์¹⁷ มีรายละเอียด ดังนี้

- การส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (EV) มูลค่าจากการอนุมัติการลงทุนส่งเสริมการลงทุน 80,000 ล้านบาท ครอบคลุมทั้งรถยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ และสถานีอัดประจุไฟฟ้า
- การส่งเสริมอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ จากการที่รัฐบาลจัดตั้ง บอร์ดเซมิคอนดักเตอร์แห่งชาติ โดยมี BOI เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ
- การส่งเสริมอุตสาหกรรมแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (Printed Circuit Board: PCB) นับตั้งแต่ ค.ศ. 2023 – 2024 มีการลงทุนในอุตสาหกรรม PCB มากกว่า 100 โครงการ มูลค่ากว่า 170,000 บาท โดยมักเป็นการลงทุนจากจีน ไต้หวัน และญี่ปุ่น
- การส่งเสริมด้านศูนย์ข้อมูล (Data Center) เพื่อยกระดับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางดิจิทัลแห่งเอเชีย โดยมีการขอรับการส่งเสริมการลงทุน 47 โครงการ มูลค่าการลงทุน 173,000 ล้านบาท โดยมาจาก สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย จีน ฮังกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินเดีย และผู้ประกอบการชาวไทย

จึงกล่าวได้ว่าผลจากความถดถอยของ Washington Consensus ในมิติด้านเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อสามช่องทาง ได้แก่ (1) ช่องทางการค้าการที่ประเทศไทยส่งออกไปยังจีนน้อยลง และส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามากขึ้น รวมไปถึงสินค้าไทยต้องแข่งขันกับจีนมากขึ้น (China flooding) (2) ช่องทางการลงทุนอาจมีการย้ายฐานการผลิตออกจากจีนมาไทยหรืออาเซียน อย่างไรก็ตาม อาจเกิดการชะลอตัวของการลงทุนอันเป็นผลมาจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก และ (3) ช่องทางความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจจีน โดยเศรษฐกิจจีนชะลอตัวลงจากสงครามการค้าทำให้มีกระทบต่อการส่งออกและการท่องเที่ยวของไทย ในทางกลับกัน มาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาอาจทำให้การทะลักของสินค้าจีนมายังไทยมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของไทยที่กำลังฟื้นตัวซ้ำเป็นทุนเดิม เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์ ตรงกันข้ามกับภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยวและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกลับฟื้นตัวมากขึ้น¹⁸

¹⁶ รัฐศาสตร์ หนูดำ พิษชา คำปญา และวริษฐา ประจงการ. (6 November 2024). Geopolitical tension: ผลต่อ FDI landscape โลก และ FDI ของไทย. Economic Pulse: Issue 6. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/research/economic-pulse/economic-pulse-202410.html>

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2567). ส่งท้ายปี 2024 ปีนี้ บีโอไอทำถึง!. https://www.boi.go.th/upload/content/eNews_DEC_67.pdf

¹⁸ การเงินธนาคาร. (6 มกราคม 2568). รพท. คาดนโยบายทรัมป์ กระทบ เศรษฐกิจไทย 3 ด้าน. <https://moneyandbanking.co.th/2025/148729/>

ความถดถอยของ Washington Consensus แสดงให้เห็นว่า “กระบวนการ” ความถดถอยดังกล่าวเป็น โจทย์ที่สำคัญอย่างมากต่อประเทศไทยว่าควรกำหนดทิศทางนโยบายไปในด้านใดเพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือ กับความเปลี่ยนแปลงของระเบียบเศรษฐกิจโลกได้

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การกลับมาของประธานาธิบดีทรัมป์สมัยที่สอง เป็นภาพสะท้อนของการละเลยบรรทัดฐานการค้าระหว่าง ประเทศ ระเบียบเศรษฐกิจ กฎเกณฑ์ และความไม่แน่นอนต่าง ๆ นานาทำให้การกำหนดนโยบายการต่างประเทศ เผชิญกับสภาวะความซับซ้อนและยากที่จะคาดการณ์ โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในมิติด้าน เศรษฐกิจซึ่งต้องคำนึงถึงภาคส่วนทางอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องที่อาจได้รับผลกระทบ

ด้วยเหตุนี้ การหันมาให้ความสำคัญในระดับ “ภูมิภาค” จึงเป็น “ทางเลือก” หนึ่งที่สามารถนำมาเป็น หลักการร่วมกันในการกำหนดกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและเสถียรภาพทาง เศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคเพื่อรับมือกับระเบียบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงและเพื่อรับมือความถดถอยของ หลักการ Washington Consensus

ข้อเสนอแนะในบทความชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นไปที่ให้ความสำคัญ “ระดับภูมิภาค” โดยเฉพาะการสร้าง ความร่วมมือของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อสร้างหลักประกันในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยอาจ สามารถแบ่งออกเป็นสามมิติ ดังนี้

- **ความร่วมมือระหว่างรัฐ-รัฐ:** การยกระดับกรอบความร่วมมือให้เป็น “สถาบันทางการเมือง” มาก ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดกฎเกณฑ์ร่วมกันในมิติใหม่เพื่อขยายขอบเขตความร่วมมือ เช่น ความ มั่นคงระดับภูมิภาคในแง่ของเทคโนโลยี ความมั่นคงด้านข้อมูลระดับภูมิภาค ความร่วมมือด้านความ มั่นคงทางไซเบอร์ในระดับภูมิภาค ความมั่นคงด้านปัญญาประดิษฐ์ระดับภูมิภาค และความมั่นคงด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับภูมิภาค โดยจะเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองในระดับภูมิภาค ผ่านการใช้กลไกของอาเซียนมากขึ้นเพื่อกำหนดบรรทัดฐานร่วมกัน รวมไปถึงขยายความร่วมมือแบบ ทวิภาคีด้านความร่วมมือระดับดิจิทัล
- **ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน:** การยกระดับความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจในภูมิภาคเพื่อศึกษา ความเป็นไปได้ในการลงทุน การแสวงหาตลาดใหม่ การกระจายห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ การ จัดตั้งตลาดคาร์บอน (Carbon Market) เพื่อกำหนดกลไกร่วมกันในระดับภูมิภาค และความร่วมมือ ทางอุตสาหกรรมในระดับภูมิภาค เพื่อเพิ่มความหลากหลายและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจร่วมกัน เพื่อป้องกันความเสี่ยงในกรณีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจและการสร้างกลไกความร่วมมือเพื่อรับมือกับความ มั่นคงรูปแบบใหม่

- **ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับรัฐ:** การยกระดับการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างหลักการในการกำหนดทิศทางของกติกากฎเกณฑ์ที่ภาคเอกชนสามารถทำได้ และความเข้าใจความแตกต่างของกฎหมายธุรกิจของแต่ละประเทศเพื่อลดต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction Cost)

ทั้งสามมิติที่ผู้เขียนได้กล่าวมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงภายใต้ความถดถอยของ Washington Consensus และการกลับมาของประธานาธิบดีทรัมป์สมัยที่สอง เนื่องจากปัจจัยข้างต้นเป็นผลให้ความผันผวนของระเบียบเศรษฐกิจโลกเผชิญกับการคาดการณ์ที่ยากลำบากสำหรับการกำหนดนโยบายการต่างประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น การหันมาให้ความสำคัญกับความร่วมมือระดับภูมิภาคในแง่ของความร่วมมือทางเศรษฐกิจจึงมีความจำเป็นสำหรับการกำหนดกรอบกติการ่วมกันเพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการยกระดับบรรทัดฐานในเชิงกลไกมากขึ้น

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ
(International Studies Center - ISC)
isc.mfa.go.th | isc@mfa.go.th